

Til Mattilsynet,
Næringskomiteen,
Landbruks- og matdepartementet og
Næringsdepartementet

CO2-bedøving av gris må fases ut

I juni i år publiserte European Food Safety Authority (EFSA) en vitenskapelig rapport på oppdrag fra Europakommisjonen.¹ Rapporten undersøker hvordan ulike slaktemetoder påvirker grisenes velferd, og kommer med anbefalinger om hvordan lidelse hos slaktedyr kan reduseres eller forhindres. En av metodene som er tatt opp til vurdering er CO2-bedøvelse av gris, som også er den mest brukte bedøvelsesmetoden i Norge.² EFSA's konklusjon er at CO2-bedøvelse av gris fører til smerte, frykt og pustevansker (kvelningsfølelser). Videre skriver de at: *“There are no preventive or corrective measures to the pain, fear and respiratory distress caused by the exposure to high CO2 concentrations as this is inherent to the stunning method. The only way to prevent the hazard related to exposure to high CO2 concentrations is to use other gas mixtures like inert gasses or mixtures of inert gases containing low CO2 concentrations.”*³ Smerte, frykt og pustevansker er altså iboende i denne bedøvelsesmetoden, og kan ikke unngås selv ved høy gasskonsentrasjon og korrekt teknisk innretning. I tillegg tar det vanligvis rundt 30 sekunder før grisene mister bevisstheten ved eksponering av høy konsentrasjon⁴ av CO2-gass.⁵ Dette innebærer at grisene opplever smerte over tid, og at metoden ikke gir øyeblikkelig bevissthetstap som ved andre bedøvelsesmetoder.⁶

Flere fagmiljøer i Norge har også problematisert CO2-bedøvelse av gris på bakgrunn av de dyrevelferdsproblemer som metoden medfører. Veterinærinstituttet har påpekt at griser opplever smerte ved eksponering av CO2-gass i sin utredning av metoden.⁷ Mattilsynet har også uttalt seg negativt om CO2-bedøvelse: *“Bedøvelsesprosessen i seg selv er svært smertefull og stressende ved bruk av karbondioksid.”*⁸ Metoden har også høstet kritikk fra Sveriges Landbruksuniversitet (SLU),⁹ som er et av de fremste fagmiljøene på dyrevelferd og landbruksforskning i Sverige. SLU har påpekt at: *“Däremot är det välkänt sedan många år att det är mycket obehagligt för grisar och andra däggdjur att andas in koldioxid. Koldioxid sticker och svider i halsen och djuren kippar efter luft. Bedövningen uppnås inte omedelbart, vilket*

¹ European Food Safety Authority: *Welfare of pigs at slaughter*. EFSA Journal 2020;18(6):6148, 17.06.2020

²Animalia: *Gassbedøvelse av gris*. 15.07.2019

³ European Food Safety Authority: *Welfare of pigs at slaughter*. EFSA Journal 2020;18(6):6148, s. 68. 17.06.2020

⁴ 80% - 90% gasskonsentrasjon

⁵ European Food Safety Authority: *Welfare of pigs at slaughter*. EFSA Journal 2020;18(6):6148, s. 65. 17.06.2020; Sveriges Landbruksuniversitet: *SLU efterlyser mer forskning kring grisbedövning*. 15.12.2017

⁶ Som for eksempel ved bruk av boltepestil og elektrisk bedøvelse

⁷ Lund, Vonne (Veterinærinstituttet). Rapport: *Utredning om CO2-bedøving av gris*. 10.11.2005

⁸ Mattilsynet, saksnr. ref: 2017/080453. 04.05.2017

⁹ Sveriges Landbruksuniversitet: *Forskningsprosjekt om grisbedövning*, s. 2. 28.01.2020

*innebär att grisarna känner smärta och stress när de exponeras för koldioxiden, fram till dess att de blir medvetslösa.*¹⁰

Det foreligger altså sterk faglig dokumentasjon på at griser opplever smerte ved inhalasjon av CO₂-gass. Det er derfor svært kritikkverdig at norske myndigheter likevel tillater at rundt 1,7 millioner griser¹¹ utsettes for denne smertefulle bedøvelsesmetoden hver år. Jeg vil minne om at det i Dyrevelferdsloven §12 står at: *“Avliving av dyr og håndtering i forbindelse med avlivingen skal skje på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.”*¹² Å benytte seg av CO₂-bedøvelse som en del av avlivingsprosessen på gris, mener jeg strider i mot denne lovbestemmelsen når det foreligger så sterk dokumentasjon på at metoden ikke er dyrevelferdsmessig forsvarlig.

Mange fagmijøer, både nasjonalt og internasjonalt, mener at det bør forskes mer på alternative gassblandinger som ikke påfører grisene smerte og frykt, og i blant annet Sverige er dette arbeidet i gang. I stedet for å bidra til dette arbeidet, har Norge valgt å forske på hvor lang tid det tar før grisene mister bevisstheten ved inhalasjon av CO₂-gass.¹³ Dette er etter min mening feil fokus og prioritering av forskningsmidler, ettersom det allerede foreligger vitenskapelig dokumentasjon om dette fra blant annet EFSA og Sveriges Landbruksuniversitet. Den norske tilnærmingen fjerner fokuset på det som er selve dyrevelferdsproblemet, nemlig at grisene opplever smerte og frykt ved inhalasjon av CO₂-gass, og at bruken av denne gassen til bedøvelse derfor bør fases ut og erstattes med en annen gasstype. Norge, som beskrives av oss selv som et foregangsland innen dyrevelferd, bør bidra til den internasjonale dugnaden med forskning på alternative gasstyper. Dette vil potensielt kunne føre til at både griser i Norge og i utlandet kan få bedre dyrevelferd på slakterier, og bør dermed være av interesse.

Jeg oppfordrer norske myndigheter til å sørge for at bruken av CO₂-bedøvelse på gris fases ut og erstattes med en annen gasstype som ikke påfører grisene smerte.

Med vennlig hilsen

Norun Haugen

Oslo, 7. Juli 2020

¹⁰ Sveriges Landbruksuniversitet: *SLU efterlyser mer forskning kring grisbedövning*. 15.12.2017

¹¹ 1 707 704 griser ble slaktet i Norge i 2018. *Animalia: Kjøttets tilstand 2019*, s. 98. 31.10.2019

¹² Lovdata.no: Dyrevelferdsloven §12

¹³ *Animalia: Gassbedøving av gris*. 15.07.2019